

українські стартапи Zakaz.ua та Liki24 спеціалізуються на певній категорії товарів (продукти із супермаркетів та ліки). Враховуючи успіх українських компаній, можна підтвердити переваги спеціалізації.

Список використаних джерел

1. А.А Хелецька. Наукові підходи до визначення механізму регулювання інвестиційної діяльності. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=945>
2. Мінфін. Індекси. Прямі іноземні інвестиції в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/2020/>
3. Dooingbusiness.org. Умови ведення ведення бізнесу. Україна. URL: <https://russian.doingbusiness.org/ru/data/exploreeconomies/ukraine>
4. Національний банк України. Удосконалення ведення статистики прямих іноземних інвестицій. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=FDI_pr_2020-06-26.pdf
5. Центр Разумкова. Хто і як інвестує в Україну. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iak-investuie-v-ukrainu>
6. Mind. Рейтинг українських стартапів – 2020: кому вдалося здобути найбільшій обсяг інвестицій і яким проєктам підвишити оборот допомогла саме пандемія. URL: <https://mind.ua/publications/20219740-rejting-ukrayinskih-startapiv-2020-komu-vdalosya-zdobuti-najbilshij-obsyag-investicij>
7. Раманова Ю.С. Механізм підвищення залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. Київ, НТУУ «КПІ», 2017. С. 7-19.
8. Хоменко І.О., Горобінська І.В., Вовк Є.А. Причини виникнення та наслідки подолання тіньової економіки в Україні. Вісник НТУ. К.: НТУ, 2019. Серія «Економічні науки». Випуск 2 (44), 2019. С.151-160.
9. Хоменко І.О., Каштальян О.О. Особливості становлення, впровадження та розвитку стартапів // Юність науки – 2020: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 23-24 квітня 2020 р.) Чернігів: ЧНТУ, 2020. С.39-41.
10. Хоменко І. О., Грищенко Е.Н. Основні засади економічної безпеки підприємств в системі національної безпеки // Юність науки – 2020: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 23-24 квітня 2020 р.) Чернігів: ЧНТУ, 2020. С. 35-37.

Якуш О. А., здобувач вищої освіти гр. ЕП-171

Науковий керівник – **Зосименко Т. І.**, к.е.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ

Політичні відносини між Україною та Білоруссю наразі перебувають у кризовому стані. Невизнання результатів виборів, долучення до санкцій ЄС та ін. чинники негативно позначилися на двосторонній офіційній риторичі. Водночас, тісні торгово-економічні зв'язки, розірвати не так просто, навіть найбільш завзятим політичним опонентам. Тим більше, що торгівля та виробнича кооперація між українськими та білоруськими підприємствами отримувала сприяння у межах налагоджених та дієвих механізмів міжурядової, міжвідомчої та міжпідприємницької комунікації. Незважаючи на різні інтеграційні прагнення України та Білорусі, вони вигідно виділялися на тлі інших сусідів [2-3; 6].

Договірні-правова база двосторонніх відносин між Україною та Республікою Білорусь нараховує 219 двосторонніх документів, з них 105 – міждержавних і міжурядових, 114 – міжвідомчих. На міжрегіональному рівні підписано 86 документів. Договори охоплюють широкий спектр галузей українсько-білоруського співробітництва, у т.ч. торговельно-економічну, науково-технічну, гуманітарну, правоохоронну та інші сфери. На даний час напрацьовано значну договірні-правову базу, яка у достатній мірі відповідає досягнутому

рівню двостороннього співробітництва. Основним інструментом координації торгово-економічних відносин між Україною та Республікою Білорусь виступає Міжурядова Білорусько-Українська змішана комісія з питань торгово-економічного співробітництва [5].

Білорусь згадується в Експортній стратегії України в такому контексті: «У 2016 році частка експорту послуг України з капітального ремонту та технічного обслуговування повітряних суден становила 1,2% (121,8 млн доларів) загального експорту послуг, три чверті з яких припадало на капітальний ремонт. Основними імпортерами послуг з технічного обслуговування та поточного ремонту повітряних транспортних засобів у 2016 році були Російська Федерація – 29,9%, Об'єднані Арабські Емірати – 19,9%, Білорусь – 8,9%, Алжир – 8% та Ірак – 4,8%.» [1]. Увага до північного сусіда підтверджується динамікою показників двосторонньої торгівлі. За даними Державної митної служби за обсягом товаро обороту в 2020 році Білорусь посідає 6 місце, після Китаю, Польщі, Російської Федерації, Німеччини та Туреччини, зі значенням 5,8 млрд USD [4].

У структурі експорту України до Білорусі переважають такі товарні групи: 86 «Залізничні локомотиви або моторні вагони трамвая, рухомий склад та їх частини; шляхове обладнання та пристрої для залізниць або трамвайних колій та їх частини; механічне (у тому числі електромеханічне) сигналізаційне обладнання всіх видів» – 185,88 млн. USD; 23 «Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин» – 171,25 млн. USD; 72 «Чорні метали» – 142,95 млн. USD; 12 «Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж» – 140,57 млн. USD; 84 «Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини» – 94,78 млн. USD у 2019 р. [4].

Натомість в Україну з Білорусі ввозяться здебільшого: 27 «Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки; бітумінозні речовини; воски мінеральні» – 2,35 млрд. USD; 31 «Добрива» – 291,42 млн. USD; 87 «Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання» – 206,5 млн. USD; 39 «Пластмаси, полімерні матеріали та вироби» – 104,22 млн. USD; 44 «Деревина і вироби з деревини, деревне вугілля» – 89,17 млн. USD у 2019 р. [4].

Загалом технологічний зріз торгівлі товарами України та Білорусі є сумірним. Дані розрахунки свідчать про те, що Україна імпортує більшу частину продукцію сировинних та матеріаломістких виробництв – 16,03% та середньотехнічних виробництв – 18,51%, при цьому експортує таку ж продукцію в розмірі 56,53% та 16,03%, відповідно та продукцію низько технічних виробництв у розмірі 23% [6]. Це визначає взаємовигідний профіль українсько-білоруської торгівлі і можливості продовження і поглиблення виробничої кооперації.

З іншого боку, ряд загроз для української економіки прихований у структурі імпорту з Білорусі. Це стосується перш за все бензину і дизельного палива, бітумінозних сумішей, добрив. Саме Білорусь формує їх істотну частку серед усіх імпортних поставок в Україну. Так, в 2020 р 35% всіх нафтопродуктів надійшло на український ринок з Білорусі, бітумінозні суміші, що застосовуються в будівництві доріг завоювали 60% українського ринку, 34% імпортних добрив на ринку України були з Білорусі. Що стосується палива, то тут існують можливості оперативного заміщення, хоч і більш дорогого з інших країн. А ось з бітумом і добривами ситуація складніша. Замінити білоруські бітумінозні змести оперативно не вийде через неналагодженість інших каналів поставок. Вироблені в Білорусі добрива стали практично незамінним товарів для українських аграріїв після введення санкцій щодо російських постачальників. Через швидку і надійну логістику, а також якісні характеристики їх складно замінити іноземними аналогами. У будь-якому випадку спроби диверсифікації позначаються на собівартості багатьох товарів першої необхідності, що вдарить по кишені українських споживачів.

Також існує ймовірність скорочення Україною закупівель білоруських тракторів (на них припадає 10 частина усіх поставок) і транспортних засобів МАЗ. Тут варто говорити і про непрямий вплив: наприклад у випадку серйозної економічної кризи існує загроза згортання державних програм експортно-імпортного кредитування. З іншого боку, тут у вигаді можуть опинитися вітчизняні виробники сільгосптехніки, які давно ратують за посилення протекціоністських заходів.

У підсумку маємо непросту політичну ситуацію, що несе виклики для економік обох країн. Тому на сьогоднішній день слід розглядати можливості активізувати всі доступні майданчики для мікро-, макро- і експертної дипломатії, які не передбачають залучення інституту президента для збереження бази співпраці між державами.

Список використаних джерел

1. Експортна стратегія України <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=0263b026-f1e7-4ff2-a147-77233b1dd17f&tag=ЕкспортнаСтратегіяУкраїниhttps://ukraine.mfa.gov.by/ru/> (дата звернення 10.02.2021)
2. Зосименко Т. І., Україна та Білорусь у просторі різновекторних торговельних режимів та економічних союзів. Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти: зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. студ., аспір. і молодих учен. Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т., 2016. С. 46-48.
3. Зосименко Т. Перспективні форми транскордонного співробітництва між Україною та Білоруссю. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2016. № 3. С. 142-147.
4. Дані Державної митної служби України. URL: <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/analytics> (дата звернення 18.03.2021)
5. Посольство республіки Білорусь в Україні. URL: <https://ukraine.mfa.gov.by/ru/> (дата звернення 10.02.2021)
6. Статистика Конференції ООН з торгівлі та розвитку. URL: <https://unctadstat.unctad.org> (дата звернення 19.03.2021)
7. Derii, Zh. V., Zosymenko T. I. Perspective directions of economic cooperation between Ukraine and Belarus as a factor of regional security. Науковий вісник Полісся. 2016. № 1 (9). ч. 1. С. 102-106.

Ziyash A. A., 2nd year student, FIEM-19-1 group (Mark)
Supervisor: **Esenbekova T. I.**, Master of Economics, Senior Lecturer
Karaganda Technical University (Karaganda, Kazakhstan)

ON THE PROBLEM OF IMPORT SUBSTITUTION IN THE ECONOMY OF KAZAKHSTAN

To assess the potential of import substitution, in addition to the increasing role of equipping the technical base, it is important to introduce new high-tech production assets that allow increasing the production of products that can replace imports that correspond to advanced technical parameters and consumer properties. Import substitution is not only the choice of key niches that are promising for the development of import-substituting industries and the prompt replacement of imported goods that have left the market. The focus should be primarily on the development of the latest technologies and processes, the modernization of existing production facilities, the creation of fundamentally new products of deep processing, the transition to market pricing in all sectors of the economy. Active steps to form segments with a high share of modern production capacities were made, for example, in the production of freight cars, where the update was 25%. The most intensive renewal processes are in export-oriented activities and industries focused on growing domestic demand.

In recent years, real estate operations, the logistics sector, mining, the processing segment and the electric power industry have been the leaders in updating the tangible assets of the industries. Most of the manufacturing industries are characterized by a low level of new production and its output to the installed capacity, which are necessary, first of all, to ensure that production volumes do not decline due to the accelerated disposal of worn-out funds, since the manufacturing and mining industries are characterized by a high degree of depreciation of tangible assets.

The most important obstacle to the growth of industrial production, including in connection with the problem of import substitution, are restrictions on production potential. Despite certain updates and positive changes in production capacity, the part of the capacity that meets the current requirements is unacceptably low. At the same time, there is an uneven technical level of production in different industries.